

Насельніцтва не цікавяць ваганні цэн на нафту і золата

Сёлета ў ліпені-жніўні [Інстытут сацыялогіі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі](#) правёў апытанне беларускіх грамадзян па тэме: «Фінансавая адукаванасць насельніцтва Рэспублікі Беларусь». Гэтае даследаванне стала магчымым у межах праекта кампаніі VISA, Нацыянальнага банка і агенцтва USAID.

Як выглядае беларус — карыстальнік фінансавых паслуг?

Паводле вынікаў даследавання, партрэт беларускага карыстальніка фінансавых паслуг выглядае прыкладна так: дрэнна арыентуецца ў фінансавых прадуктах, карыстаецца толькі некалькімі асноўнымі паслугамі (аплата камунальных плацяжоў, абмен валют, плацяжы праз аплатныя тэрміналы, крэдыты, бягучы банкаўскі рахунак), якія прадстаўляюцца фінансавым сектарам і слаба інфармаваны пра механізмы абароны сваіх правоў у фінансавай сферы. Але нават пры такіх выніках Беларусі ёсць чым ганарыцца. Па словах намесніка старшыні праўлення Нацбанка Сяргея Дубкова, у нас вялікія дасягненні ў сферы фінансавай адукаванасці. «Не кожная краіна можа пахваліцца такой доўгатэрміновай стратэгіяй у гэтым кірунку, якая ёсць у нас, — на 5 гадоў. Многія краіны гатовы пераймаць наш вопыт». Адным з асноўных дасягненняў Сяргей Дубкоў лічыць тое, што «словазлучэнне «фінансавая адукаванасць» стала выкарыстоўвацца паўсюдна».

Залішняя самаўпэўненасць?

Азнаёмімся больш глыбока з вынікамі даследавання. Як правіла, рэспандэнты ацэньвалі свой узровень валодання фінансавымі пытаннямі вышэй у параўнанні з тым, наколькі на справе былі здольныя арыентавацца ў гэтых пытаннях. Напрыклад, каля 60% апытаных ахарактарызавалі свой узровень фінансавай адукаванасці як «здавальняючы», «добры» альбо «выдатны», у той час як адказы на тэставыя пытанні паказалі, што ў рэальнасці сярод апытаных такіх аказалася нашмат менш: крыху больш за 40% згодна з вынікамі тэста па фінансавай матэматыцы, і каля 35%, калі меркаваць па выніках тэста на фінансавую дасведчанасць.

Уладзіслаў Кулецкі. Насельніцтва не цікавяць ваганні цэн на нафту і золата

Дарэчы, каля 17% апытаных маюць негатыўны вопыт атрымання фінансавых паслуг. Часцей за ўсё гэты вопыт звязаны з размяшчэннем грашовых сродкаў на банкаўскі дэпазіт і атриманнем спажывецкага крэдыту.

Людзі збіраюць грошы на «чорны дзень»

Сяргей Дубкоў упэўнены, што магчымасць зберажэння грошай ёсць у кожнай сям'і. Аднак большасць беларусаў, згодна з даследаваннем, не лічыць важным вядзенне падрабязнага ўліку сваіх даходаў і выдаткаў, хоць многія з іх у цэлым арыентуюцца ў тым, колькі зарабляюць і трацяць. Амаль 3/4 апытаных маюць жаданне і магчымасць зберагаць грашовыя сродкі. Большая частка з іх прытрымліваецца стратэгіі рэшткавага зберажэння, адкладаючы грашовыя сродкі, якія застаюцца пасля здзяйснення ўсіх неабходных выдаткаў на штодзённыя патрэбы. Для астатніх важна мець зберажэнні, і яны трацяць на задавальненне паўсядзённых патрэб тую частку сямейнага бюджэту, якая застаецца пасля таго, як некаторая сума ўжо адкладзена. Доля рэспандэнтаў, якія трацяць усе сродкі на штодзённыя патрэбы і нічога не адкладваюць на зберажэнні, склала каля 30%. Вядучым матывам ашчадных паводзін для 57,4% апытаных з'яўляецца назапашванне грошай на «чорны дзень». Больш траціны з тых, хто мае магчымасць і жаданне адкладаць грошы, робяць назапашванні для паляпшэння свайго жыцця ў будучыні. Каля 20% — для таго, каб быць фінансава незалежнымі або з мэтай пакінуць нешта ў спадчыну сваім дзецям. Для атрымання дадатковых даходаў у выглядзе працэнтаў па ўкладах, прыросту кошту акцый, аблігацый свае зберажэнні выкарыстоўваюць крыху больш за 10% апытаных. У якасці асноўнай прычыны, якая не дазваляе эканоміць грошы, большасць рэспандэнтаў (амаль 2/3) адзначыла невысокі ўзровень даходу. Не бачаць сэнсу ў назапашванні грашовых сродкаў 14,2% апытаных, а 8,8% у якасці прычыны адсутнасці ў іх зберажэнняў называюць недавер да фінансавых арганізацый. Немагчымасць адмовіцца ад здзяйснення пакупак перашкаджае фарміраванню зберажэнняў у 6,4% рэспандэнтаў.

Усё ўзаемазвязана

Інфармацыя, якая тычыцца дынамікі працэнтных ставак па ўкладах і змен на рынку нерухомасці, запатрабавана сярод амаль 20% рэспандэнтаў. Радзей за ўсё беларусы цікавяцца ваганнямі цэн на нафту, золата, каштоўныя металы, а таксама змяненнем каціровак і індэксаў фондавага рынку (менш за 10%). Пры гэтым Сяргей Дубкоў звярнуў увагу на тое, што такая аб'якавасць да падобнай інфармацыі прыводзіць да неразумнення людзьмі пэўных эканамічных з'яў у краіне. У якасці прыкладу ён прывёў кошт праезду ў грамадскім транспарце: «Мы заўсёды звяртаем увагу на тое, што кошт талончыка павышаецца. Але чаму ён павысіўся? Гэта можа быць выклікана, напрыклад, павелічэннем кошту нафты, а значыць, бензіну, якім карыстаецца грамадскі транспарт».

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

Даведка «Звязды»

Апытанне праводзілася сярод дарослага насельніцтва па нацыянальнай рэпрэзентатыўнай выбарцы аб'ёмам 1,5 тысячы чалавек. Рэспандэнтам прапановалася адказаць на 60 пытанняў па методыцы, што выкарыстоўваецца пры правядзенні аналагічных даследаванняў Сусветнымі банкам у суседніх дзяржавах і адаптаванай з улікам асаблівасцяў беларускага фінансавога рынку.